

**ΦΙΡΜΑΝΙΟΝ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΤΙΝΩΝ ΠΑΡΕΜΦΕΡΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ**

Δημοσιεύω κατωτέρω μετάφρασιν τοῦ ἀπὸ 2ας Σαφέρ 1224 (Μαρτίου 1809) φιρμανίου, ἐκδοθέντος ἀπὸ τὸν σουλτάνον Μαχμούτ καὶ ἀναφερομένου εἰς διάφορα φορολογικὰ θέματα, προνόμια καὶ ἄλλα παρεμφερῆ ζητήματα τῶν μονῶν τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους. Τὸ φιρμάνιον (ἡ μετάφρασις) τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Καρυῶν, περιήλθε δὲ εἰς χεῖρας μου κατὰ τὸ ἔτος 1941 κατὰ παραχώρησιν τοῦ ἀειμνήστου ἡγουμένου τότε τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῶν Βλαττάδων, Ἰωακεῖμ Ἰβηρίτου, καταγομένου ἐκ τοῦ χωρίου Χορτιάτης.

Μὲ τὸν πολυμαθῆ καὶ εὐπαίδευτον ἐκεῖνον ἡγούμενον συνειργάσθην ἐπὶ σειρὰν πολλῶν μηνῶν καὶ μέχρι τῆς παραμονῆς σχεδὸν τοῦ προώρου θανάτου του, ἐπισυμβάντος κατὰ τὸ διάστημα τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς. Οὗτος ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν μου δλα τὰ πρωτότυπα φιρμάνια τῆς μονῆς τῶν Βλαττάδων, ἅτινα καὶ ἐδημοσίευσα εἰς ἴδιαιτέραν ἐργασίαν¹, συνειργάσθην δὲ ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου καὶ μὲ τὸν διάδοχον τοῦ μεταστάντος καὶ ἥδη καθηγούμενον τῆς μονῆς Παγκράτιον Ἰβηρίτην.

Τὸ πρωτότυπον τοῦ δημοσιευμένου φιρμανίου εἶναι ἄγνωστον ποὺ εὑρίσκεται², ἀλλὰ τὸ παραχωρηθὲν εἰς ἐμὲ ἀντεγράφη ἐκ τοῦ κώδικος τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Καρυῶν, οὐχὶ ὑπὸ τοῦ ἀποβιώσαντος ἡγουμένου, ὃς καθίσταται φανερὸν ἐκ τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος, ἀλλ’ ὑπὸ ἄλλουν, προφανῶς μοναχοῦ, ἀρκετά ἐγγραμμάτου. Ἀγνωστος λοιπὸν ὁ μεταφραστῆς τοῦ φιρμανίου μοναχὸς ἢ ἄλλος τις κοσμικός, ὃς καὶ ἄγνωστον πότε κατεχωρήθη εἰς τὸν κώδικα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἀλλ’ ἡ γλῶσσα τοῦ μεταφραστοῦ περιέχει σχεδὸν δλους τοὺς τουρκικοὺς ὄρους, διοικητικούς, φορολογικούς καὶ προνομιακοὺς ἐν γένει ὄρισμοὺς εἰς τὴν τουρκικὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Πρὸς κατανόησιν τοῦ περιεχομένου καὶ τότε συνειργάσθην μὲ τὸν ἀπο-

¹ Ι. Κ. Βασδραβέλλη, 'Ιστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Γ'. Ἀρχεῖον Μονῆς Βλαττάδων (1446-1839) Θεσ/νίκη, 1955. σ. ια' + πίν. 8. Βλέπε καὶ συμπλήρωμα εἰς ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ 4 (1960), σελ. 533 - 536.

² Ως ἐκ τούτου εὑρίσκομαι εἰς ἀδυναμίαν νὰ δημοσιεύσω φωτογραφίαν.

βιώσαντα ἡγούμενον μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐπιφέρωμεν φραστικάς τινας μεταβολάς, οὐδόλως ἄλλοιούσας τὸ περιεχόμενον τοῦ φιρμανίου, τελικῶς δῆμος ἔθεωρησα σκόπιμον νὰ παραθέσω καὶ μετάφρασιν τῶν τουρκικῶν λέξεων, ἵνα γίνουν ἀντιληπταὶ ὑπὸ ἀσχολουμένων μὲ τὴν μελέτην τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας.

Διὰ τὰ τουρκικά ἔγγραφα τοῦ Ἀγίου Ὄρους ἔχουν δημοσιευθῇ ἐργασίαι τινές¹. Ὑπὸ ἐπεξεργασίαν καὶ ἔκδοσιν, ὡς πληροφοροῦμαι ἀσφαλῶς, εὑρίσκεται συλλογὴ φιρμανίων περὶ Ἀγίου Ὄρους μὲ λίαν σημαντικὸν περιεχόμενον, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἀκούραστον ἴστοριοδίφην καὶ ἐρευνητὴν γέροντα Ἀλέξανδρον Λαυριώτην (Λαζαρίδην). Μέρος τῶν φιρμανίων αὐτῶν μετεφράσθη, ὡς περίπου τὸ δημοσιεύμενον ἐνταῦθα καὶ συνεπῶς ἔχει ἀνάγκην τόσον φραστικῆς ἐπεξεργασίας, ὅσον καὶ λεξιλογίου τῶν πολλῶν τουρκικῶν λέξεων, μέρος δὲ μετεφράσθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπὸ τὸν τουρκομαθῆ Ἰωάννην Παναγιωτίδην. Ἐχει ἐπίσης ἀνάγκην πολλῶν παραπομπῶν καὶ ὑποσημειώσεων, διότι ἡ μετάφρασις τῶν ἐν τοῖς πρωτοτύποις φιρμανίοις τουρκικῶν φράσεων ἐνετάχθη εἰς τὸ κείμενον τόσον εἰς τὴν τουρκικήν, ὅσον καὶ τὴν Ἑλληνικήν γλῶσσαν, ἡ δὲ τοιαύτη διατύπωσις εἶναι λίαν κουραστική διὰ τὸν μελετητήν.

Ἐλπίζω ὅτι αἱ δλίγαι αὐταὶ ὑποδείξεις θὰ πείσουν τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν μετάφρασιν καὶ δημοσίευσιν ἔγγραφων τῆς Τουρκοκρατίας, ν' ἀκολουθήσουν τὸν ἀπλοῦν τρόπον, τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποίησα κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν Ἰστορικῶν Ἀρχείων τῆς Μακεδονίας², ὑπὲρ τοῦ ὁποίου εἶχον ταχθῆ οἱ ἀποβιώσαντες ἐσχάτως καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Κωνστ. Ἀμαντος καὶ Νικ. Βλάχος.

Μετάφρασις τοῦ γενικοῦ χαττίου τοῦ Ἀγίου Ὄρους ὅποι εἰς τὸ παρὸν ἔτος ἔγινεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ*

Πρός τε τὸν μουλᾶν¹ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἀγιάνην² καὶ τὸν ἀπὸ μέρους τοῦ βασιλικοῦ Ὀτζακίου τῶν μποσταντζήδων³ διορισθέντα χασεκῆν⁴ μονμπασίρην⁵.

Oἱ καλόγηροι τοῦ Ἀγίου Ὄρους προηγουμένως, κατὰ τὸ περὶ τούτου ἐκτε-

¹ Προχείρως ἀναφέρω: Σ.π. Λάμπρον, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγίου Ὄρους Ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Καταβρυγίᾳ τῆς Ἀγγλίας 1893. Εὐλ. Κουριλλα, Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς Ἱερᾶς Σκήτης Καυσοκαλυβίων κ.λ.π. Paris 1930. Γ. Σμυρνάκη, Τὸ Ἀγιον Ὄρος. Ἀθῆναι 1903. Ἀρχεῖον τῆς Κοινότητος Ὑδρας 1778-1832, κ.λ.π.

² Ἡ. Κ. Βασδραβέλλη, Ἰστορικά Ἀρχεῖα Μακεδονίας. Α'. Ἀρχεῖον Θεσσαλονίκης (1695-1912). Θεσσαλονίκη 1952, σελ. κβ' + 576. Β'. Ἀρχεῖον Βεροίας—Ναούσης (1598-1886). Θεσσαλονίκη 1954, σελ. κσξ' + 416. Τουρκικά ἔγγραφα περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. Θεσσαλονίκη 1958, σελ. ιδ' + 93 + πίν. 4 κ.λ.π.

* Ἐν ἐπικεφαλίδι τῆς μεταφράσεως τεθὲν ἐκ μέρους τοῦ ματαφραστοῦ.

ταμένον ἡλάμ⁶ τοῦ μποσταντζήμπαση⁷, είχον ἀναγγείλει καὶ παρακαλέσει, νὰ ἐκδοθῇ ἱερὸς ὄρισμὸς ἐπικυρωτικός, τόσον τῶν ἀπ' ἀρχῆς σουρουτιῶν⁸ τοῦ μοναφιγετιοῦ⁹ τοιν, ὅσον καὶ τῶν μετὰ τὴν καταγραφήν, περιέχων προσέτι καὶ τὸ ὅ, τι ἀποδίδοντ κατ' ἔτος κατὰ τὴν αην τοῦ ραμαζανίου¹⁰, καὶ τὰ ὅποια κατὰ τὴν νέαν καταγραφὴν ὑπεσχέθησαν νὰ δίδουν λόγῳ τζὲπ χονμαγιούν¹¹ ἔνεκα τοῦ μοναφιγετιοῦ των, ἐπτὰ χιλιάδας πεντακόσια γρόσια εἰς τὸ βασιλικὸν Ὀτζάκι. Διὸ ἐξετασθέντων τῶν κωδίκων τοῦ καλεμιοῦ¹² τῶν ἐφκαφίων¹³, τῶν ἐν τῷ δαψιλεῖ μου χαζινὲ¹⁴ πεφυλαγμένων, ἐγένετο δερκινάρι¹⁵, ὅτι κατὰ τὸ ἐννεακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν ἔκτον ἔτος, τῇ (13) ιγ' Σαμπάν, είχεν ἐκδοθῆ κατ' ἐπέκτασιν ὑψηλὸς ὄρισμός, ἀποφαινόμενος ὅτι τὰ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ τοὺς πέριξ ἐκεῖ ναχιγέδες¹⁶ κείμενα ὑποστατικά καὶ ζῶα, νὰ τὰ νέμωνται μὲν ἐπὶ συμφωνίᾳ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀντὰ τὰ ὑποστατικά, χωράφια δηλονότι, ἀμπέλια, μώλοι, μποστάνια, τσιφλίκια, ὑποζύγια, κατὰ τὸ ἔκπαλαι, νὰ μὴν θεωροῦνται κτήματα ἀτομικὰ τινὸς μοναστηριακοῦ καλογήρου, καὶ νὰ μὴ δύναται τις ἐξ αὐτῶν νὰ ζητῇ νὰ ἐξουσιάσῃ πολὺ ἡ διλίριον πρᾶγμα καὶ ἐπομένως ἀποθνήσκοντός τινος καλογήρου ἡ ἀπελθόντος εἰς ἄλλο μέρος νὰ μὴ δύνανται οἱ ἐμίνηδες¹⁷, μπέῃ τουλμάληδες, βοϊβοδάδες¹⁸ καὶ σουμπασῆδες¹⁹ νὰ ἐνοχλοῦν τοὺς λοιποὺς καλογήρους λέγοντες, ὅτι ὁ δεῖνα καλόγηρος ἀπέθανεν ἡ ἀπῆλθεν εἰς ἄλλο μέρος καὶ ἐπειδὴ ἡ περιουσία του θεωρεῖται ξένη, τὰ ὑποστατικά, πράγματα καὶ ὑποζύγιά του τί ἐγένοντο; Κατὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου σουντάν Μουράτ ἐκδοθέντας ἱεροὺς ὄρισμούς, οἱ καταβάλλοντες κατ' ἔτος εἰς τὸν δαψιλῆ μου χαζινὲ τὰ κατὰ τὸν βασιλικὸν κώδικα ὄριζόμενα νὰ μὴν ἐνοχλῶνται, οἱ δὲ ἐναντίως φερόμενοι τῷ ὑψηλῷ ὄρισμῷ, νὰ καταγγέλλωνται ὀνομαστὶ εἰς βασιλεύονταν καὶ ὁ ὑψηλὸς ὄρισμός, ἀφοῦ ἐμφανισθῇ, νὰ μένη πάλιν πεφυλαγμένος εἰς χεῖρας τῶν ρηθέντων καλογήρων. Παρεκάλεσαν δὲ οἱ αὐτοὶ καλόγηροι νὰ διορισθῇ ἐκ μέρους τοῦ ὀτζακίου ἔνας φιλοραγιᾶς χασεκῆς²⁰, διὰ νὰ τοὺς διαφυλάττῃ ἀπὸ τυχὸν ἐνοχλήσεις καὶ ἀδικίας, ὅστις νὰ διατρίβῃ εἰς Θεσσαλονίκην, ἔχων καὶ τὰ ἔξοδά του ἐξ αὐτῶν κατὰ τὸν διὰ βασιλικοῦ χαττίου²¹ προεκδοθέντα ὄρισμόν, ἀποφαινόμενον τὸ νὰ μὴν ἐνοχλῶνται ἐκ μέρους τῶν βαλήδων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ καδήδων διὰ διορισμοῦ μουμπασήριδων καὶ ἄλλων μέσων, καθ' ὅτι αὐτοὶ οἱ τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἀγίου Ὄρους καλόγηροι, ἐπειδὴ πρὸ τῶν λοιπῶν ἐδέχθησαν τὸ ραγιαλίκι²², ἔλαβον ὄρισμοὺς μοναφιγετιοῦ καὶ σερμπεστιγετιναμέδες²³ περὶ τοῦ νὰ μείνουν εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὴν κυριότητά των τὰ πέριξ τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν, ἐκκλησίαι δηλονότι καὶ λοιπὰ ὑποστατικά, γαῖαι καὶ πράγματα καὶ νὰ εἶναι κατὰ πάντα λόγον ἐλεύθεροι καὶ ἀπῆλλαγμένοι ὅμοιώς ἀπὸ κάθε εἰδονς δοσίματος, ἔνεκα τῶν ὧν δίδουν λόγῳ ὀτζακλικιοῦ²⁴ κατ' ἀποκοπὴν εἰς τὸ ὀτζάκι τῶν μποσταντζήδων καὶ μὲ ὅλον τοῦτο δὲν ἔπανον οἱ βαλῆδες τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κριταὶ καὶ λοιποὶ ἔχλη - οὔρφηδες²⁵ τοῦ νὰ τοὺς ἐνοχλοῦν ἐναντίον τοῦ μοναφιγετιοῦ των δι' ἀποστολῆς μουμπασήριδων καὶ ἀπαιτήσεως ἄσπρων. ἐθεωρήθη τοίνουν εἰς τοὺς ἐν τῷ δαψιλεῖ μου χαζινὲ πεφυλαγμένους κώδικας τοῦ μεβκονβατιοῦ²⁶ καὶ

ἐγένετο δερκινάρι, ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς καταγραφῆς τοῦ Ἀγίου Ὄρους διορισθεὶς κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑκατοστὸν τριακοστὸν τέταρτον ἔτος Κιοντσούκ Ἀχμέτης κατέγραψε δέκα ἐννέα μοναστήρια, οἱ καλόγροι τῶν ὅποιών ἀποδίδοντες κατ' ἔτος εἰς τὸ Ὀτζάκι τῶν μποσταντζήδων διὰ κιρπᾶ²⁷ καὶ ζαρὰλ κασαπιέ²⁸ κατ' ἀποκοπὴν διακοσίας χιλιάδας ἄσπρα, νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ ἀβαρίζια²⁹ καὶ λοιπὰ δοσίματα, διὰ ἃ ἔχουν εἰς χεῖρας των καὶ ἵεροὺς ὄρισμοὺς ἐπικεκομημένους διὰ βασιλικῶν χαττίων καὶ ὅτι πενήντα δύο καὶ ἡμίσυ ζευγάρια προσετέθησαν τοῖς προτέροις τριάντα δύο, ἐλεύθερα καὶ αὐτά, διὸ μὲ τὸ νὰ ἔχουν εἰς χεῖρας των ἀπὸ τοὺς προηγουμένους σουλτάνους διαφόρους ὄρισμοὺς περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσυνδοσίας των, εἰχεν ἐκδοθῆ ἴερὸς ὄρισμὸς εἰς τὸ νὰ μὴν ἐνοχλῶνται τὰ εἰς τὴν κυριότητα αὐτῶν τσιφλίκια ἀπό τε τοὺς βοϊβοδάδες καὶ λοιποὺς ἔχλη-οὔρφηδες τῆς Θεσσαλονίκης καὶ μπέηδες τῆς Καβάλας καὶ ἀπὸ διαβολὰς τῶν Θεσσαλονικέων ἐξ ἀπαιτήσεως δοσιμάτων, ἐναντίον τῆς τε ἱερᾶς κρίσεως καὶ τῶν ἱερῶν ὄρισμῶν. Ὁ ὄρισμὸς αὐτὸς γενομένης ἀναγορεύσεως βασιλικῆς ἄπαξ καὶ δὶς ἀνεκανίσθη, ἐπικοσμηθεὶς καὶ διὰ βασιλικοῦ χαττίου, ὅπερ δὶ’ ὑψηλῆς ἐπιταγῆς κατεχωρήθη ἐν τῷ κώδικι, ὡς ἐγένετο γνωστὸν ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ μαλιγέ³⁰, καὶ αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὴν ἱερὰν κρίσιν διαφορὰὶ αὐτῶν νὰ θεωρῶνται εἰς τὸ βασιλικὸν διβάνι³¹ κατὰ τὸ σουροῦτι τοῦ πατριαρχικοῦ βερατίου³², ὡς ἐγένετο δερκινάρι ἀπὸ τοῦ πίσκοπος μουκατασί³³. Ἐπομένως καὶ ἀπὸ τοῦ μεβκουφατιοῦ ἐγένετο δερκινάρι, ἐπειδὴ οἱ ρηθέντες καλόγροι, ἐνεκα τῶν εἴθισται νὰ δίδουν διακοσίων χιλιάδων ἄσπρων εἰς τὸ Ὀτζάκι, εἶναι ἐλεύθεροι καὶ ἀπηλλαγμένοι διὰ βασιλικοῦ χαττίοῦ ἀπὸ ἀβαρίζια καὶ λοιπὰ δοσίματα καὶ ἀπὸ ἄλλας ἀπαιτήσεις λόγῳ σαφὰ γκελδί³⁴, ἴμδαδίγε³⁵ βιλαγετιοῦ καὶ μεντζιλοῦ³⁶ καὶ μπαϊρὰκ σεϊμέν³⁷, κιουρὲκ κασμὰ ἀχτζεστ³⁸ καὶ τεφτησιοῦ ἐκκλησιῶν³⁹, καὶ ἄλλων, τούτοις ὁμοίων μέσων ἀδικιῶν, ἐξεδόθη κατὰ τὸ ἔζηκοστὸν ἔνατον ἔτος κατὰ μῆνα Τζεμάτζη οὐλ ἀχῆρ διὰ τελχισίου⁴⁰ καὶ ὑψηλῆς ἐπιταγῆς ἴερὸς ὄρισμός, ὅστις ἐπεκοσμήθη καὶ διὰ βασιλικοῦ χαττίον, ἀποφαινόμενος νὰ μὴν ἐνοχλῶνται κατ' οὐδέν, ἀλλὰ νὰ φυλάττωνται τὰ ἀρχαῖα των μοναφιγέτια διὰ παντός. Ἐγένετο δὲ δερκινάρι καὶ ἀπὸ τοῦ διβάν καλεμοῦ⁴¹, ὅτι ἐδόθη ἴερὸς ὄρισμὸς κατὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔκτον ἔτος δὶ’ ἰλαμίου τοῦ μποσταντζήμπαση περὶ διορισμοῦ, ὡς εἴθισται, χασεκῆ τινος εἰς τὸν Καζᾶν τοῦ Δελβίνου μὲ τὸ νὰ θεωρῇ τὰς ὑποθέσεις τῶν κατοίκων καὶ εἰς τὸ νὰ τοὺς διατηρῆ καὶ νὰ τοὺς προφυλάττῃ διατρίβων εἰς τὸν αὐτὸν καζᾶν, ἔχων τὰ ἔξοδά του ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων κατοίκων. Ὁθεν κατὰ ὑψηλὸν ὄρισμόν, ὅστις εἰχεν ἐκδοθῆ προηγουμένως, νὰ μὴν ἐνοχλῶνται, ὡς ὄντες τοῦ Ἀγίου Ὄρους, ὀτζακλικοῦ τοῦ Ὀτζακιοῦ νεφεριῶν⁴², ἐκ μέρους τῶν βαλήδων καὶ καδήδων τῆς Θεσσαλονίκης ἐναντίον τοῦ βασιλικοῦ χαττίον δὶ’ ἀποστολῆς μονυπασίρηδων. Εἶχε δὲ διορισθῆ ἐκ μέρους τοῦ Ὀτζακιοῦ ἔνας περιποιητικὸς τῶν ραγιάδων πιστὸς καὶ ὑποληπτικὸς χασεκῆς ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ διατρίβῃ εἰς Θεσσαλονίκην διὰ νὰ ἐπιτηρῇ καὶ νὰ φυλάττῃ τοὺς πτωχοὺς τῶν μοναστηρίων καλογήρους καὶ νὰ μὴν ἀφήνῃ νὰ ἐπηρεάζωνται καὶ νὰ ἀδι-

κεῖνται ἐκ μέρους τῶν βαλήδων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ καδήδων δι' ἀποστολῆς μουμπασίρηδων ἐναντίον τοῦ βασιλικοῦ χαττίου, νὰ λαμβάνῃ δὲ καὶ τὰ ἔξοδά του παρὰ τῶν καλογήρων, δι' ὃ καὶ εἰχε κάμει ἵλαμ ὁ μποσταντζήμπασης κατὰ τὸ δοθὲν παράδειγμα καὶ ἀρχαῖον ἔθος, νὰ διορισθῇ αὐτόθι ἔνας ἄξιος χασεκῆς καὶ γενομένου τελχισιοῦ⁴³ ἔξεδόθη κατὰ τὸ τελχίσι δερκινάρι καὶ σουροῦτι Ἱερὸς ὄρισμός, ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑκατοστῷ ἐβδομηκοστῷ ἐβδόμῳ τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ τοῦ Σαμπάν⁴⁴ εἰς συνέχειαν καὶ ἀπαράλλακτον ἐκτέλεσιν τοῦ ἀρχαίου ἔθους, ὑπεγράφῃ δὲ καὶ βασιλικὸν χάττι, ὅπερ καὶ κατεχωρήθη ἐν τῷ κώδικι κατὰ τὴν δην τοῦ Ζιλκανδὲ⁴⁵ τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Προσέτι δὲ ἐπὶ τῆς καταγραφῆς διορισθεὶς Ἀχμὲτ μουτεβελῆς⁴⁶ τοῦ νοῦρι Ὁσμανιγέ⁴⁷ καὶ ὁ σὺν αὐτῷ ἐκ τῶν μεβκούφατ καλεμὶ καλφάδων Δερβίς Μουχαμέτ Κάλφας κατέγραψαν τὰ ἄπερ οἱ καλόγηροι τῶν τοῦ Ἀγίου ὁρούς μοναστηρίων κέκτηνται τσιφλίκια καὶ ὑποστατικὰ καὶ ἄλλας προσόδους καὶ ἴραδιά⁴⁸ τῶν καὶ τὰ ἐτήσια ἐπομένως τῶν δεκατιῶν, σπέντζας⁴⁹ καὶ λοιπῶν δοσιμάτων, διὰ νὰ γίνωνται ταχσίλι⁵⁰ καὶ παρ' αὐτῶν καθὼς καὶ παρὰ τῶν ραγιάδων ἐκάστου μέρους, καθὼς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, δηλονότι, χίλια τετρακόσια δέκα δέκτῳ γρόσια ἐτησίως διὰ ἵζιμην⁵¹ τῶν μοναστηρίων, χίλια πεντακόσια πενήντα γρόσια λόγῳ σπέντζας, ἀνὰ ἔξήκοντα ἀσπρα λογαριαζόμενα πρὸς ἔκαστον τῶν καλογήρων, καθ' ὅτι εἶναι ὅλοι ἐπίσης μοναχοὶ καὶ ἄγαμοι, ὀκτακόσια τριάκοντα γρόσια διὰ ρέσμι⁵² τῶν ἀμπελίων τους πρὸς ἔξήκοντα ἀσπρα τὸ ντονοῦμ⁵³, πεντακόσια ἐβδομήκοντα γρόσια διὰ τὰς ἐλαίας των πρὸς δύο ἀσπρα τὴν ρίζαν, χίλια ἐννεακόσια ὀγδοήκοντα πέντε γρόσια ἔτι δεκατιᾶς τῶν δένδρων φουντουκιῶν ἀνὰ δύο γρόσια τὸ ντονοῦμ, διακόσια εἴκοσι πέντε γρόσια διὰ τοὺς μπαχτσέδες των πρὸς ἐν γρόσι τὸ ντονοῦμ, πεντακόσια σαράντα γρόσια διὰ τὰ τζαΐρια καὶ χωράφια των πρὸς ἐν γρόσι τὸ ντονοῦμ, ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια ρέσμι τῶν μελισσώνων πρὸς ἐννέα ἀσπρα τὸ ἐν, τριάκοντα δύο γρόσια διὰ τοὺς μύλους των, πεντακόσια γρόσια εἰσέτι, ἅπερ ὑπεσχέθησαν νὰ δίδουν ἔνεκα ἀφέσεως μουπαγᾶ⁵⁴, σύμποσούμενα τὰ πάντα εἰς ἐπτὰ χιλιάδας ὀκτακόσια γρόσια, τὰ ὅποια ὑπέσχοντο νὰ δίδουν κατ' ἔτος. "Οθεν κατὰ τὸ περὶ τούτων δοθὲν νιζάμι διωρίσθη ἐκ μέρους τοῦ Ὄτζακιοῦ τῶν μποσταντζήδων μουμπασίρη ἔνας εὐνπόληπτος χασεκῆς κατὰ τὸ ἐβδομηκοστὸν ὅγδοον ἔτος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου μηνός, πρὸς δύν καὶ νὰ ἀποδίδωνται ἐντελῶς τὰ ἄπερ ὑπεσχέθησαν, ὡς εἰρηνται, ἐπτὰ χιλιάδες ὀκτακόσια γρόσια, ἐξ ὧν αἱ δύο χιλιάδες ἑκατὸν ἔξήκοντα ἔξη καὶ ἥμισυ γρόσια καὶ εἴκοσι ἀσπρα εἶναι τὰ λόγῳ ζημίας κρέατος καὶ κιρπασίου τιμῆς λόγῳ ὀτζακλικιοῦ διδόμενα μὲ τὸ νὰ προσετέθησαν κατὰ βασιλικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν τιμὴν τοῦ κρέατος πεντακόσια γρόσια πρὸς τοῖς χιλίοις ἔξακοσίοις ἔξήκοντα ἔξ καὶ ἥμισυ γροσίοις καὶ ἀσπρα εἴκοσι, τὰ δὲ τριακόσια πενήντα τέσσαρα γρόσια εἰς τὸ καλενδερχανέ⁵⁵ εἰς τροφὴν τῶν ἐκεῖ μποσταντζήδων, ὡς ἔκπαλαι διορισθέντα, τὰς δὲ πέντε χιλιάδας διακόσια ἐβδομήκοντα ἐννέα γρόσια καὶ τεσσαράκοντα ἀσπρα ἰχσαριγιέ⁵⁶. Ἐκτὸς τούτων, ὑπεσχέθησαν νὰ

δίδουν ἐπτὰ χιλιάδας γρόσια εἰς τρία ταξείδια ἐτησίως διὰ τὸ μηρὶ⁵⁷, διὰ νὰ μείνῃ ἀκλόνητον τὸ ἀπ’ ἀρχῆς ἐλεηθὲν αὐτοῖς διὰ βασιλικοῦ χαττιοῦ μοναφιγέτι καὶ σερμπιστιγέτι, τὰ ὅποια ἀποδίδονται κατ’ ἔτος εἰς τὸν ζαμπίτην⁵⁸ τους, διὰ νὰ μὴν ἐνοχλῶνται κατὰ παράβασιν τοῦ ἀρχαίου μοναφιγετοῦ των, λόγῳ βιλαὲτ γιαρδιμῆ ἵχσαριγέ, τεσριφιγέ⁵⁹, κονδούμιε ἀρπά⁶⁰, σαμάν ἀχτζεσί⁶¹, ἀδείᾳ ἐνεκα τοῦ σιταρίου, τὸ ὅποιον ἀγοράζουν δι’ ἴδιαν τους τροφὴν καὶ λόγῳ τευτη-σίου ἐκκλησίας καὶ ἄλλων διαφόρων καινοτομῶν ἐκ μέρους βαλήδων καὶ ἀγιά-νηδων τοῦ τόπου, ἀλλὰ νὰ ἐπικυρωθῇ τὸ ἀρχαῖον μοναφιγέτι των δι’ ὑψηλοῦ ὁρισμοῦ, ἐπικεκοσμημένου διὰ βασιλικοῦ χαττίου, καὶ οὕτω νὰ λάβῃ κῦρος καὶ νὰ κατοχυρωθῇ ἡ χρηματικὴ ἀντὸν ὑπόσχεσις. Κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον εἰχε γίνει δερκινάρι μὲ ἀπαρίθμητιν τῶν εἰρημένων σουρουντιῶν τοῦ μοναφιγετοῦ των, ὥστε ἐκτὸς τοῦ δτζακλικοῦ, ὅπου δίδουν ἐνεκα δεκατιῶν καὶ ἄλλων δοσιμά-των, μὲ τὸ νὰ ἐφάνη νέα πρόσοδος ἐπτὰ χιλιάδων γροσίων, ἐγένετο καῖδι⁶² εἰς τὸ μεβκουφάτ τὸ περὶ καταγραφῆς ἐλθὸν τεφτέρι καὶ ἐδόθη κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἐκατοστὸν ἐβδομηκοστὸν ὅγδοον ἔτος, τῇ σ’ (6) τοῦ Σαμπάν ιερὸς ὁρισμός, περιέχων τὰ ἀπ’ ἀρχῆς περὶ μοναφιγετοῦ αὐτὸν σουρούτια, κατὰ τὸ περὶ τούτου ἐλχίσι. Εἰς δὲ τὸ κατὰ τὸν ρηθέντα ὁρισμὸν ἐλθὸν ἡλάμι τοῦ κριτοῦ τῆς Θεσ-σαλονίκης, ἐγένετο δερκινάρι διάφορα καῖδια, εἰς τὰ ὅποια, γενομένης εὐκρινοῦς μελέτης καὶ ἐρεύνης, ἐφάνησαν καταγεγραμμένα τὰ ἀρχαῖα αὐτὸν σουρούτια ἀπό τε τοῦ δεφτερχανὲ⁶³ καὶ μεβκουφατοῦ δερκιναρίου, καὶ ὅτι γενομένης τῆς νέας καταγραφῆς διετέθη κατὰ τὸ περιεχόμενον νιζάμι τὸ νὰ διορίζηται κατ’ ἔτος εἰς τὴν εἰσοδον τοῦ τιαφτίου ἐκ μέρους τοῦ Ὄτζακιοῦ εἰς εὐνυπόληπτος καὶ πιστὸς χασεκῆς, πρὸς ὃν νὰ ἐγχειρίζωνται ὅσα ὑπεσχέθησαν νὰ δίδουν, ἐπτὰ χιλιάδες ὀκτακόσια γρόσια λόγῳ εἰσοδημάτων τῆς νῆσου καὶ δοσιμάτων διαφό-ρων καὶ μπεντελιοῦ⁶⁴, ἀνταλλάγματος δηλονότι μουμπαγιά⁶⁵, ἐκ τῶν ὅποιων γίνεται τελσίμι⁶⁶ καὶ ὁ ἰρσαλιγὲ⁶⁷ εἰς τὸν δαψιλῆ χαζινέ. Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ διὰ νοζούλ ἀχτζεσί⁶⁸ χίλια τριακόσια ἐν καὶ ἡμισυ γρόσια διὰ τὰ κατὰ τὴν νέαν καταγραφὴν πενήντα ὀκτὼ τσιφλίκια, μετόχια δηλονότι, κείμενα εἰς τοὺς ναχι-γέδες Σιδηροκανσίων (Μαντεμοχώρια), Παζαργκιάχ, Ὄρμελίκι, Κελεμεριοῦ καὶ Κασσάνδρας, τὰ ὅποια ἀσπρα νὰ μὴ εἰσαχθοῦν εἰς τὸ δεφτέρι τὸν ἀβαριτζιῶν τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ νὰ παραδίδωνται εἰς τὸν διαψιλῆ μου χαζινέ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Μουχαρέμ, καὶ εἰς ἀμοιβὴν τούτου, νὰ μὴν ἐνοχλῶνται ἀπὸ τὸν καζᾶν τῆς Θεσσαλονίκης δι’ ἀπαιτήσεις αὐθις ἀβαρτζιῶν καὶ δοσιμάτων καὶ ὅτι κατεγράφῃ ἡ περὶ τούτων ὑπόσχεσίς των καὶ ἐπομένως ἐξεδόθη καὶ ὑψηλὸς ὁρισμός, προστάσιων νὰ μὴν ἐνοχλῶνται ἐκ μέρους βαλήδων καὶ ἀγιάνηδων τοῦ τόπου δι’ ἀπαιτήσεις βιλαὶγέτ γιαρδημῆ, ἵταριγέ⁶⁹, τεσριφιγέ⁷⁰, κονδου-μηγέ⁷¹, ἀρπὰ σαμάν ἀχτζεσί, δόστιν ὁμοίως λόγῳ ἀδείας ἐνεκα τοῦ σιταρίου ποὺ ἀγοράζουν δι’ ἴδιαν τους χρείαν καὶ τευτησίου ἐκκλησιῶν καὶ βίγλας⁷² καὶ δια-φόρων ἄλλων προτάσεων, πληρώνοντες καὶ τὰ ἀπερ ὑπέσχοντο ἐπτὰ χιλιάδας γρόσια εἰς τρεῖς προθεσμίας, ὡς εἰρηται, κατὰ Μάρτιον, ὅστις ὑψηλὸς ὁρισμὸς

ἐπεκοσμήθη καὶ διὰ βασιλικοῦ χαττιοῦ. Ἐπομένως ἐγένετο δερκινάρι, ὅτι αὐτὰς τὰς ἐπτὰ χιλιάδας γρόσια, ποὺ ἔνεκα τοῦ μοναφιγετιοῦ των ὑπεσχέθησαν ἀπὸ τοῦ ἐβδομηκοστοῦ ὄγδουν ἔτους, ἀπὸ Μαρτίου, νὰ δίδουν κατ' ἔτος εἰς τρία ταξείδια, κατὰ τὸ αὐτὸν ἔτος τὰ ἐπλήρωσαν εἰς τὸ εὐπρεπὲς Ὄτζάκι, καθὼς καὶ μὲ λογαριασμὸν ἀσπρων εὑρέθη καταγεγραμμένη πρόσοδος ἄχρι τέλους τοῦ Ραμαζᾶν τοῦ ἐβδομηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους, ὁκτακόσιαι σαράντα χιλιάδες ἀσπρα. Ὁθεν κατὰ τὸ ἰλάμι τοῦ διαληφθέντος μποσταντζήμπαση ἐγένετο καῖδι⁷³ εἰς τοὺς κώδικας τοῦ μεβκουβατιοῦ κατὰ τὸ ἀνωτέρῳ δερκινάρι, τὸ νὰ διατηρῶνται καὶ νὰ διαφυλάττωνται τά τε ἀπὸ ἀρχῆς καὶ τὰ μετὰ τὴν νέαν καταγραφὴν σουρούντια τοῦ μοναφιγετιοῦ σερμπεστιγετιοῦ των καὶ διὰ τελχισιοῦ καὶ δι' ὑψηλῆς ἐπιταγῆς ἐξεδόθη ἐπὶ βασιλείας τοῦ ἀοιδίμου σουλτάν *Μουσταφᾶ* κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἐκατοστὸν ἐβδομηκοστὸν ἔννατον ἔτος ἵερὸς ὁρισμός, ὅστις καὶ ἐπεκοσμήθη διὰ βασιλικοῦ χαττιοῦ κατὰ τὴν ιερὸν Ζιλχετζὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁμοίως καὶ κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἐκατοστὸν ὄγδοον ἔτος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀοιδίμου ἐνδόξου πατρός μου σουλτάνου *Ἀβδούλ Χαμίτ*, διὰ βασιλικοῦ του χαττίου, ἐξεδόθη καὶ αὖθις ἵερὸς ὁρισμός, ὅστις ἐγένετο δερκινάρι ἀπὸ τοῦ μεβκουβατίου. Καὶ ἥδη παρεκάλεσαν οἱ τοῦ Ἀγίου *Ορούς* διαληφθέντες καλόγηροι δι' ἀρτζοχαλίου των, ὅπως ἐκδοῦῃ ὑψηλὸς ὁρισμὸς ἐπικυρωτικὸς τῶν ἀνωτέρων εἰς τὸ νὰ μὴν ἐνοχλῶνται ἐναντίον τοῦ μοναφιγετιοῦ των. Ὁθεν, ἐξελθόντος τοῦ καῖδιον τοῦ εἰρημένου ὁρισμοῦ, ἐξητάσθησαν καὶ οἱ κώδικες, ἐν οἷς εὑρέθη γεγραμμένον, ὅτι κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν δέκατον ἔννατον ἔτος εἶχεν ἀνατραπὴ τὸ μοναφιγέτι των καὶ ὅτι ἐπειτα κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἔτος ἐπεκυρώθη διὰ βασιλικοῦ χαττιοῦ καὶ ὅτι ὑπεσχέθησαν νὰ δίδουν εἰς τὸν διαψιλῆ μου χαζινὲ λόγῳ ἀμοιβῆς καὶ εὐχαριστίας δύο χιλιάδας γρόσια κατ' ἔτος καὶ ὅτι κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν εἰκοστὸν τρίτον ἔτος ἐξεδόθη ἐκ νέου ἔτερος ὁρισμὸς καὶ ὅτι δὲν εὑρέθη ἐκδεδομένος ἄλλος ἀντίθετος. Ταῦτα ἐγένοντο δερκινάρι ἀπὸ τοῦ μεβκουβατίου. Ὁθεν κατὰ τὸ δερκινάρι ἐξεδόθη ὁ παρὸν ὑψηλὸς μου ὁρισμὸς εἰς ἐπίτασιν καὶ ἐπικυρωσιν τῶν προλαβόντων. Ἡδη πληροφορούμενοι ὑμεῖς οἱ διαληφθέντες, ὅτε κριτής, ἀγιάνης καὶ διασεκῆς, ὅτι κατὰ τὴν ρηθεῖσαν διάταν⁷⁴ καὶ ἔτος ἐδόθη περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐκ νέου ὑψηλὸς ὁρισμός, διατάσσομεν νὰ πράττετε κατά τε τὰ προλαβόντα καὶ κατὰ τὸν παρόντα εἰς ἐπικύρωσιν τοῦ προτέρου ἥδη ἐκδοθέντος ὁρισμοῦ καὶ νὰ προσέχητε καλῶς νὰ μὴν πράττετε ἐναντίον. Οὕτω νὰ γινώσκητε πειθόμενοι εἰς τὸ ἱερὸν ἡμᾶν σύμβολον.

Ἐγράφη τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σαφέρ, κατὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος.

Ἐπεξήγησις τουρκικῶν λέξεων, φράσεων καὶ ὄφων τοῦ δημοσιευμένου φιρμανίου

I) Μοινλάζ-δικαστής, κριτής ἀνώτερος τοῦ καντῆ, ἐκδίδων καὶ ἵερονομικὰς γνωματεύσεις βάσει τῶν διατάξεων τοῦ κορανίου.

- 2) Ἐγιὰ ν=προύχων, τοπικὸς διοικητής.
- 3) Ὁ τζάκιον τῶν μποσταντζήδων ν=σῶμα τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς, ἀπὸ τὸ ὄποιον προήρχοντο πολλοὶ τιτλούχοι τῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.
- 4) Χασκῆς=ἀξιωματοῦχος τοῦ παλατίου, ἀπεσταλμένος.
- 5) Μονμπασίρης=ἀπεσταλμένος, ὑπάλληλος ἀνακτορικός.
- 6) Ἰλάμι=ἐκθεσις ἐπισήμων προσώπων τοῦ κράτους ἐκτελεστή, εἰδος ἀποφάσεως ἐπὶ φορολογικῶν κειμένων.
- 7) Μποσταντζήδης=ἀρχηγὸς τῆς ἀνακτορικῆς Φρουρᾶς.
- 8) Σούρούτια=όρισμοί, κυρίως ἀντίγραφα τοῦ κώδικος, περιέχοντα ὅρους τῆς φορολογίας.
- 9) Μοναφιγέτια=ἀπαλλαγαί.
- 10) Παμαζήν, ἀρχὴ τοῦ ραμαζανίου, τῆς νηστείας δηλ.
- 11) Τζέπχομαγιονέννη=ἰδιαίτερον σουλτανικὸν ταμεῖον.
- 12) Καλέμι=γραμματεία τρόπον τινὰ τῆς διευθύνσεως φορολογίας.
- 13) Ἐφκαφεΐον.
- 14) Χαζινές ή χασνές=θησαυροφυλάκιον.
- 15) Δερκινάρι=παραπομπή, ἐγγραφή.
- 16) Ναχιγέζης=δῆμος, ἐνίοτε μεγάλη Κοινότης (περιοχή).
- 17) Ἐμίνης=φορολογικὸς ὑπάλληλος, ἔμπιστος ἐπὶ εἰσπράξεων φορολογικῆς μορφῆς.
- 18) Βοϊβόδας=πολιτικὸς διοικητής περιοχῆς, λέξις σλαβικῆς ἐτυμολογίας.
- 19) Σούμπασης=ἀστυνόμος, ἀξιωματικὸς ἀστυν. σώματος.
- 20) Χασκῆς=ἀξιωματοῦχος τοῦ παλατίου ή ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ παλατίου, ἀπεσταλμένος.
- 21) Χάττι=διάταγμα ἐπικυρωτικόν.
- 22) Ραγιάλικι=ύποταγή, ραγιάζης=φόρου ύποτελής.
- 23) Σερμπεστιγέτιναμέζης=ἀδεια ἐλευθέρας νομῆς, διακατοχῆς κ.λ.π.
- 24) Ὁ τζακλίκι=έστια στρατιωτικῶν σωμάτων, ἔδρα.
- 25) Ἐχληούρφη=ἄνδρες ἐπιρροῆς, διακρινόμενοι.
- 26) Μεβκούβατ=κτηματολόγιον.
- 27) Κιρπάλικι=ἀντίτιμον ὑφάσματος (φορολ.).
- 28) Ζαράλκασταπιέ=εἰδικὴ φορολογία ὑπὲρ τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς.
- 29) Αβρίζης=φορολογία ἐν τῇ γενικῇ ἐννοίᾳ, διαιρουμένη ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπεδίωκε, κυρίως δὲ κεφαλικὴ φορολογία.
- 30) Μαλιγέζης=δημόσιον.
- 31) Βασιλικὸν διβάνιον=βασιλικὸν συμβούλιον, ὑπουργικόν.

- 32) Β ε ρ ἀ τ i = διάταγμα περιέχον προνόμια, φορολογικάς ἀπαλλαγάς καὶ παρεμφερῆ.
- 33) Π í σ κ o π o c μ o u κ a t a s i = δ i k a i ó m a t a ē p i s k ó p o u .
- 34) Σ a φ ἀ γ κ ε λ v t i = κ a t á κ u r i o l e s i a n κ a l ñ ó ō r i s e s · φ o r o l o g i a p e r i e r g o s ñ p é r ἐ p i s t h m o w ἀ p e s t a l m é n o w .
- 35) Ἰ μ v t a d i g ē = b o ñ h e i a (f o r o l .)
- 36) M e v t z i l a = s t a t h m o i ἀ l l a g h i c , t à g n o s t a ē k t h s i s t o r i a c m e n t z i l i a .
- 37) M p a ï r a k s e ï m ē v = s h m a i o f ð r o i φ u l á k o w (s t r a t .)
- 38) K i o u p è k k a s m ã à x t s e s i = e l s f o r a ð d i à p t u a k a i s k a p á - v a c s (f o r o l .)
- 39) T e φ t ð s i è k k l ñ ò n g h o s ē k k l h e s i ñ v (f o r o l .)
- 40) T e l x i s i = b e z u r i k h ē k h e s i c s .
- 41) Δ i b à v k a l e m i = G r a m m a t e i a ' A n a k t o r i k o ñ S u m b o u l i o u .
- 42) N e φ è p = ã n d r e s , s t r a t i ñ t a i .
- 43) T e l x i s i = b e z u r i k h ē k h e s i c s .
- 44) S a μ p à v = m ì n t o ñ ë t o u c s .
- 45) Z i l k a v t è = (ò m o i ò w c s) .
- 46) M o u t e ß e l ñ z = è p i t r o p o c s .
- 47) N o ñ p i ' O s m a n i g i è = i e r o ñ t é m e n o c è v K o w n s t a n t i n o u p ó l e i t o ñ s o u l t a n o u ' A x m é t , d i à t ò ò p o i o n e i s e p r á t t e t o φ o r o l o g i a .
- 48) Ἰ p á d i a = è s o d a .
- 49) S p è v t z a = f ð r o c s k a t a n a l ó s e w c s k r é a t o c h o i r o u .
- 50) T a x s i l a = è s p r a ñ i c s .
- 51) M o u k a t ã i z i m ñ = è g g e i o c f o r o l o g i a .
- 52) P è s m i = f ð r o c s .
- 53) N t o v o ñ m = s t r é m m a .
- 54) M o u p a g i ñ ñ = è x a g o r á .
- 55) K a l e v t e p x a v è = à r x i g r a m m a t e i a .
- 56) Ἰ x s a p i g i è = d i k a i ó m a t a k l h t h r o c s .
- 57) M ñ p i = D ñ h m ñ s t o v .
- 58) Z a μ p i t ñ z = à x i o m a t i k ó c s .
- 59) T e s r i f i g i è = ñ p o d o x h .
- 60) K o v ñ s o u m i è à p p à = e i s f o r a ð k r i t h c s .
- 61) S a μ à v à x t s e s i = e i s f o r a ð à x y r o u (f o r o l .) .
- 62) K a ï d i = è g é n e t o è g g r a f h , è s t h m e i ñ t h .
- 63) T e φ t e p x a v è c = G e n i k ñ l o g i s t h r i o v .
- 64) M p e v t è l a = à n t i s h k w a m a (f o r o l .) .
- 65) M o u μ p a g i à = è x a g o r á .
- 66) T e l s i m i = è x ñ f l h e s i c s .

- 67) Ἰρσαλὶγιὲ=έμβασμα, χρηματικὴ ἀποστολή, προερχομένη ἐκ φορολογικῶν εἰσπράξεων.
- 68) Νοζοὺλ ἀχτσεσὶ=εἰσφορὰ προϊόντων παραγωγῆς.
- 69) Ἰζταρὶγιὲ=δικαίωμα ἀχύρου (φορολ.).
- 70) Τεσριφὶγιὲ=ὑποδοχὴ (φορολ.)
- 71) Κονδούμιγιὲ=χρηματικὸν ποσὸν προσφερόμενον κατὰ τὴν ἄφιξιν ἀνωτέρου ὑπαλλήλου.
- 72) Βίγλα=παρατηρητήριον, ὑψωμα, ἀπὸ τὸ ὅποῖον βλέπει κανεὶς εἰς μεγάλην ἀπόστιασιν. Εἰς τὸ "Αγιον" Ορος ὑπάρχουν τὰ ὑψώματα τῆς Βίγλας.
- 73) Καΐδι=έγένετο ἐγγραφή, ἐσημειώθη.
- 74) Διάτα=έντολή, διαταγή.

I. K. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ